



Βιτσέντζος Κορνάρος

Ενότητα 2η: Η ταύτιση του ποιητή

Βιτσέντζου Κορνάρου

και εισαγωγικά στη *Θυσία του Αβράαμ*

Αναστασία Μαρκομιχελάκη

Επίκουρη καθηγήτρια

Τμήμα Φιλολογίας



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.



Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.



Τίτλος Μαθήματος

Τμήμα





Η ταύτιση του ποιητή Βιτσέντζου Κορνάρου και εισαγωγικά στη *Θυσία του Αβραάμ*

Ενότητα 2η: Μάθημα 2ο

Περιεχόμενα ενότητας

1. Η ταύτιση του ποιητή Βιτσέντζου Κορνάρου με συγκεκριμένο ιστορικό πρόσωπο.
2. Η πατρότητα της *Θυσίας του Αβραάμ*.
3. Το προβληματικό εξάστιχο στο τέλος του Μαρκιανού χειρογράφου της *Θυσίας του Αβραάμ*.
4. Η παράδοση (οι «μάρτυρες») της *Θυσίας του Αβραάμ*.
5. Το στέμμα των μαρτύρων της *Θυσίας*.
6. Πηγές και πρότυπο της *Θυσίας*.
7. Σχέση *Θυσίας* και *Lo Isach*.
8. Ο γραμματολογικός χαρακτήρας της *Θυσίας*.



Σκοποί ενότητας

- Στόχος της ενότητας είναι η εξοικείωση με διάφορα φιλολογικά προβλήματα της παλαιότερης, ειδικότερα, λογοτεχνίας όπως είναι η ταύτιση ενός λογοτέχνη με συγκεκριμένο, ιστορικά μαρτυρημένο πρόσωπο, η απόδοση ανώνυμου έργου σε συγκεκριμένο συγγραφέα, το γραμματολογικό είδος ενός έργου, τα προβλήματα της χειρόγραφης και έντυπης παράδοσης, η έννοια του «στέμματος», και η σχέση ενός έργου με το πιθανολογούμενο πρότυπό του.





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ο ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ

Η ταύτιση του ποιητή Βιτσέντζου Κορνάρου με συγκεκριμένο ιστορικό πρόσωπο

Η ταύτιση του Βιτσέντζου Κορνάρου με ιστορικό πρόσωπο

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- Η ποιητική «υπογραφή» του Κορνάρου στο τέλος του *Ερωτόκριτου*.

(από την επεξεργασία του Γ.Π. Σαββίδη στην πρώτη έκδοση [1713] της Βενετίας, Ερμής 1998)

ΒΙΤΣΕΝΤΖΟΣ είν' ο Ποιητής, και στη Γενιάν ΚΟΡΝΑΡΟΣ, που να βρεθεί ακριμάτιστος, σα θα τον πάρει ο Χάρος.	1535
Στη Στείαν εγεννήθηκε, στη Στείαν ενεθράφη, εκεί ήκαμε κ' εκόπιασεν ετούτα που σας γράφει.	
Στο Κάστρον επαντρεύθηκε, σαν αρμηνεύγει η Φύση, το τέλος του έχει να γενεί, όπου ο Θεός ορίσει.	1540



Η ταύτιση του Βιτσέντζου Κορνάρου με ιστορικό πρόσωπο

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- Η θεωρία για τον Βιτσέντζο Κορνάρο του Ιακώβου.
- Ο αδελφός του Ανδρέας.
- Η Ακαδημία των Stravaganti του Χάνδακα και οι υπόλοιπες Ακαδημίες της Κρήτης.



Η ταύτιση του Βιτσέντζου Κορνάρου με ιστορικό πρόσωπο

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- Βιογραφικά στοιχεία που γνωρίζουμε για τον Βιτσέντζο του Ιακώβου (1553-1612).
- Η σπουδαιότητα του Κρατικού Αρχείου της Βενετίας για την ιστορία της Κρητικής Λογοτεχνίας.
- Βιογραφικά του Βιτσέντζου του Ιακώβου που ταιριάζουν με τα στοιχεία της «υπογραφής».



Η ταύτιση του Βιτσέντζου Κορνάρου με ιστορικό πρόσωπο

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- Η σχέση της ταύτισης του ποιητή και του προτύπου του *Ερωτόκριτου*. Πρότυπο: η γαλλική ποιητική μυθιστορία *Paris et Vienne*, μέσω μίας από τις ιταλικές διασκευές της.
- Η διδακτορική διατριβή του Γιάννη Μαυρομάτη για το πρότυπο του *Ερωτοκρίτου*.
- Η οψιμότερη ταύτιση, που πρότεινε ο Σπύρος Ευαγγελάτος.



Η ταύτιση του Βιτσέντζου Κορνάρου με ιστορικό πρόσωπο

Το θέμα της ταύτισης παραμένει
ανοιχτό και δεν έχει δοθεί οριστική
λύση.





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Θυσία του Αβραάμ

Η πατρότητα της *Θυσίας του Αβραάμ*

Η πατρότητα της *Θυσίας του Αβραάμ*

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- Παρουσίαση εκδόσεων την *Θυσίας*, όπου αναγράφεται (μόνο στη II) ή όχι το όνομα του ποιητή στο εξώφυλλο:
 - I. κριτική και χρηστική έκδοση του Γεωργίου Μέγα,
 - II. φιλολογική έκδοση σε επιμέλεια Ελένης Τσαντσάνογλου (με εισαγωγή του Άγγελου Τερζάκη),
 - III. κριτική και χρηστική έκδοση Wim Bakker – Arnold van Gemert.



Η πατρότητα της *Θυσίας του Αβραάμ*

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- Το ιστορικό της σύνδεσης της *Θυσίας* με τον Βιτσέντζο Κορνάρο: πρώτος το πρότεινε ο Στέφανος Ξανθουδίδης στην κριτική έκδοση του *Ερωτόκριτου* (1915).

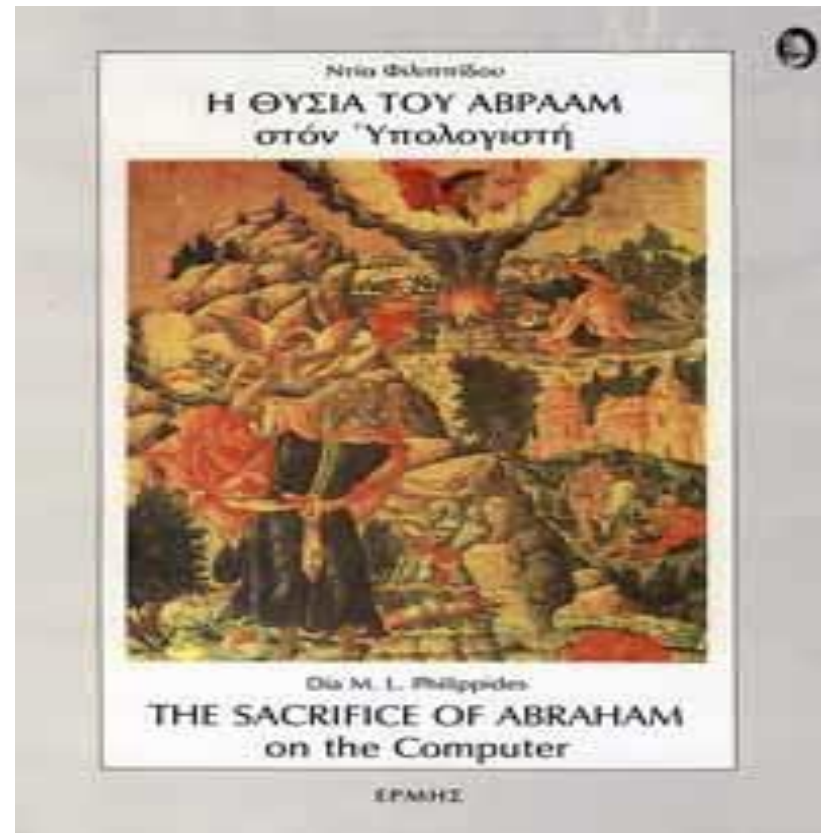
Βλ. σελ. CΧΙΧ-CΧΧ της Εισαγωγής της έκδοσης αυτής (Βιτσέντζος Κορνάρος, [Ερωτόκριτος](#), κριτ. έκδ. Στέφανος Ξανθουδίδης, Ηράκλειο 1915).



Η πατρότητα της *Θυσίας του Αβραάμ*

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- Το βιβλίο *Η Θυσία του Αβραάμ στον Υπολογιστή* (1986) της Ντίας Φιλιππίδου.



Εικόνα 1. Φωτογραφία του εξωφύλλου της έκδοσης *Η Θυσία του Αβραάμ στον Υπολογιστή*.



Η πατρότητα της *Θυσίας του Αβραάμ*

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- Το πολύτομο έργο με τον Πίνακα Συμφραζομένων του *Ερωτόκριτου*: David Holton & Ντία Φιλιππίδου, *Του κύκλου τα γυρίσματα: Ο Ερωτόκριτος σε ηλεκτρονική ανάλυση, Συμφραστικός πίνακας λέξεων: Concordance* (4 τόμοι), Ερμής, Αθήνα 1996.



Η πατρότητα της *Θυσίας του Αβραάμ*

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- Το θρησκευτικό δόγμα ως επιχείρημα για την απόδοση ή μη της *Θυσίας* στον ίδιο ποιητή με τον *Ερωτόκριτο*.



Η πατρότητα της *Θυσίας του Αβραάμ*

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- **Επιχειρήματα υπέρ της απόδοσης στον Κορνάρο:**
 1. όμοιοι ή παρόμοιοι στίχοι,
 2. σπάνιες λέξεις ή λέξεις με ιδιάζουσα σημασία που απαντούν μόνο στα δύο έργα (άρα στοιχεία προσωπικού ύφους),
 3. και τα δύο έργα δεν μιμήθηκαν δουλικά τα πρότυπά τους,
 4. ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την παιδική ηλικία, και στα δύο έργα,
 5. ισχυρή η θέση μιας γυναικείας μορφής μέσα στα δύο έργα (Σάρρα – Αρετούσα).



Η πατρότητα της *Θυσίας του Αβραάμ*

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- **Επιχειρήματα κατά της απόδοσης στον Κορνάρο:**

1. Ακόμη και οι διαφορές ανάμεσα στα δύο έργα θα έλεγε κανείς πως δεν είναι απόδειξη για τη μη απόδοση.
2. Πιο ισχυρές διαφορές είναι οι λεπτές υφολογικές, που όμως μπορεί κι αυτές να οφείλονται στη διαφορά του λογοτεχνικού είδους του κάθε έργου και στη διαφορετική ηλικία του ποιητή, όταν έγραφε το καθένα απ' αυτά.

Συμπέρασμα: προς το παρόν δεν μπορούμε να αποδώσουμε τη *Θυσία* με βεβαιότητα στον Κορνάρο, αλλά ούτε να αποκλείσουμε την προταθείσα απόδοση.





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Θυσία του Αβραάμ

Το προβληματικό εξάστιχο στο Μαρκιανό χειρόγραφο

Το προβληματικό εξάστιχο στο Μαρκιανό χειρόγραφο

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- Έξι στίχοι που εμφανίζονται στο τέλος μόνο του χειρογράφου και όχι στις έντυπες εκδόσεις της εποχής. Είναι κατώτερης ποιότητας υφολογικά σε σχέση με το υπόλοιπο κείμενο.
- 1635: είναι το έτος συγγραφής, διασκευής, ή αντιγραφής του κειμένου στο Μαρκιανό χειρόγραφο; (Το πρώτο έχει αποκλειστεί πλέον και η έρευνα καταλήγει ότι είναι το δεύτερο).
- *In verso*: σε στίχο, έμμετρα. Μήπως εννοεί την ύπαρξη άλλου πεζού ελληνικού κειμένου, από το οποίο προήλθε το ποιητικό έργο;
- από 'ναν Κρητικό: εννοεί τον ποιητή ή τον διασκευαστή;





Η Θυσία του Αβραάμ

Η παράδοση (οι «μάρτυρες») της Θυσίας του Αβραάμ

Η παράδοση (οι «μάρτυρες») της *Θυσίας του Αβραάμ*

Η παράδοση του κειμένου



Έντυπη (λανθάνει)
Σάρρος 1696 [1783]

Χειρόγραφο
χφο
(= χειρόγραφο)
M 1700

Bortoli 1713





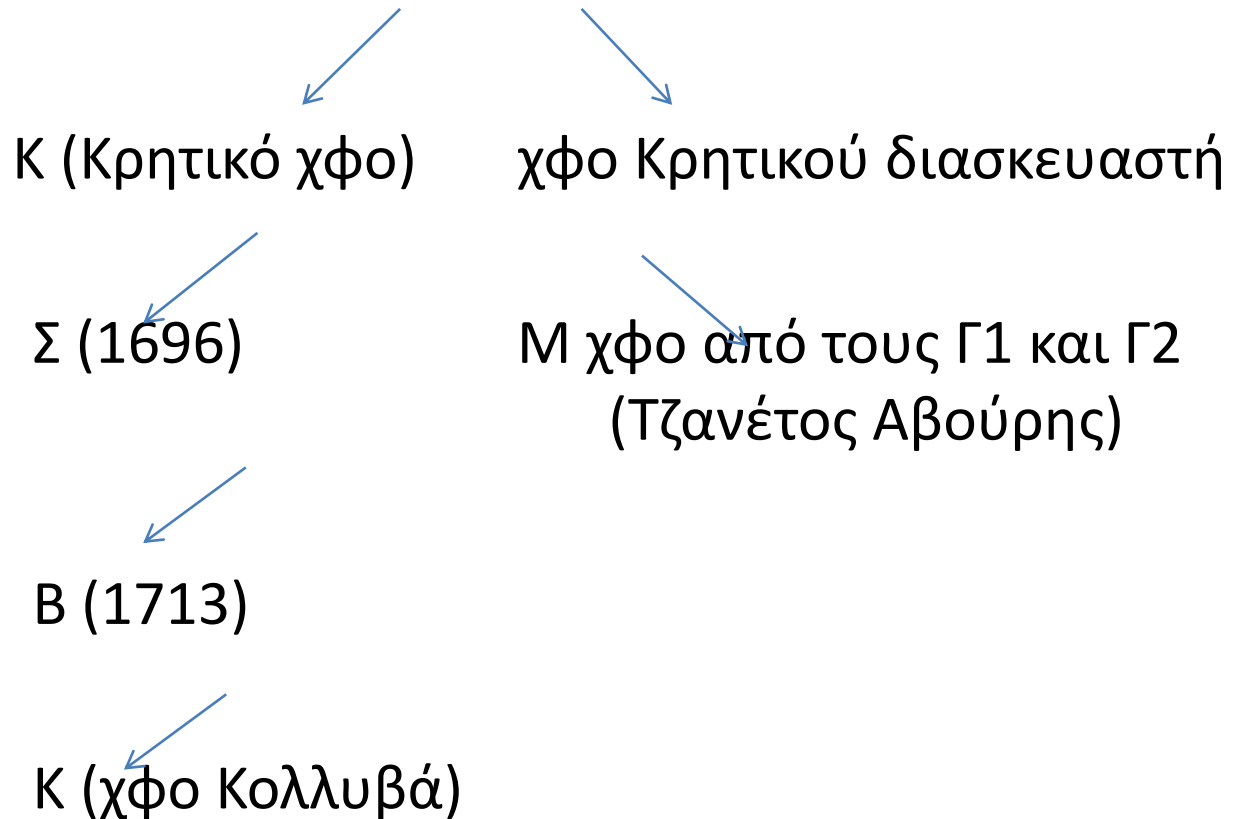
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Θυσία του Αβραάμ

Το στέμμα των «μαρτύρων» της Θυσίας του Αβραάμ

Το στέμμα των «μαρτύρων» της Θυσίας του Αβραάμ

A (αυτόγραφο)





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Θυσία του Αβραάμ

Πηγές και πρότυπο

Πηγές και πρότυπο της *Θυσίας του Αβραάμ*

- Αρχικά, ήταν μία σύντομη ιστορία στη Γένεση, το πρώτο βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης.
- Το είδος του «μυστηρίου»: θεατρικό είδος του ευρωπαϊκού Μεσαίωνα που παιζόταν εκτός ναού, στην καθομιλουμένη της χώρας, με θέματα από τη Βίβλο και τους βίους των αγίων. Από την Κρήτη δεν σώζονται «μυστήρια», αλλά μόνο 3 διαλογικά έργα που μπορεί να θυμίζουν το είδος του θρησκευτικού δράματος:
 1. *Ο Θρήνος εις τα Πάθη...* του Μαρίνου Φαλιέρου,
 2. *Οι Λόγοι παρακλητικοί...*, ανώνυμο έργο των αρχών του 15^{ου} αιώνα, και
 3. *Η Θυσία του Αβραάμ*.



Πηγές και πρότυπο της Θυσίας του Αβραάμ

- Οι **ελληνικές πηγές** για την ιστορία της θυσίας του Αβραάμ είναι μόνο: θρησκευτικές ομιλίες και θεολογικές πραγματείες των Πατέρων της Εκκλησίας, και ύμνοι όπως το κοντάκιο «Εις τον Αβραάμ» του Ρωμανού.
- Οι **δυτικές πηγές** είναι πολύ πλούσιες. Το θέμα ήταν πολύ δημοφιλές. Π.χ. από την Αγγλία σώζονται 7 διαφορετικά έργα με το θέμα αυτό.
- Από την Ιταλία προέρχεται το **πρότυπο** της κρητικής *Θυσίας*, το ***Lo Isach* του Luigi Grotto**: συγγραφή: 1550-56, α' παράσταση: 1558, α' έκδοση: 1586 (terminus post quem για τη *Θυσία*).





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Θυσία του Αβραάμ

Σχέση Θυσίας του Αβραάμ και *Lo Isach*

Σχέση *Θυσίας του Αβραάμ* και *Lo Isach*

- Ο Κρητικός ποιητής ακολουθεί πιστά την πλοκή του ιταλικού, αλλά εισήγαγε τροποποιήσεις σ' αυτό που θα λέγαμε «εσωτερική πλοκή» (= χαρακτηρισμός και εξέλιξη των προσώπων), ενώ (στη μορφή τουλάχιστον που μας σώζεται) η *Θυσία* δεν ακολουθεί τη δομή σε πράξεις και σκηνές και δεν έχει ούτε πρόλογο και χορικά, όπως έχει το ιταλικό έργο.





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Θυσία του Αβραάμ

Ο γραμματολογικός χαρακτήρας της *Θυσίας του Αβραάμ*

Ο γραμματολογικός χαρακτήρας της *Θυσίας του Αβραάμ*

- ΔΕΝ είναι μεσαιωνικό μυστήριο: δεν έχει παθητικούς και μονόπλευρους ήρωες, ούτε την έκταση ενός μυστηρίου.
- **Είναι θεατρικό έργο ή όχι;** Διχάζονται οι γνώμες των σύγχρονων μελετητών:
- Πέτρος Σπανδωνίδης: «σκηνική διήγηση», Απόστολος Σαχίνης: «δραματικό αφηγηματικό ποίημα, που γράφτηκε για να διαβάζεται», Σπύρος Ευαγγελάτος: «έργο αφηγηματικού λόγου», Βάλτερ Πούχνερ: «πλησιάζει προς το διαλογικό ποίημα», Bakker – van Gemert: «ένα έργο που τόσο φανερά ανήκει στο θέατρο».



Ο γραμματολογικός χαρακτήρας της *Θυσίας του Αβραάμ*

Επιχειρήματα/αντεπιχειρήματα για τη θεατρικότητα του έργου:

- α. Η *Θυσία* δεν έχει δομή σε πράξεις και σκηνές. Μπορεί να είχε όμως σε μια παλαιότερη εκδοχή της. Επίσης ο Αβραάμ βιώνει 3 μεγάλες εσωτερικές συγκρούσεις που εξωτερικεύονται με διάλογο και αντιστοιχούν στις 3 μεσαίες πράξεις ενός αναγεννησιακού θεατρικού έργου, όπου έχουμε το στάδιο της «επιτάσεως» της πλοκής.

1^η Πράξη } Πρόταση

2^η Πράξη, 3^η Πράξη, 4^η Πράξη } Επίταση

5^η Πράξη } Καταστροφή



Ο γραμματολογικός χαρακτήρας της *Θυσίας του Αβραάμ*

Επιχειρήματα/αντεπιχειρήματα για τη θεατρικότητα του έργου:

- β. Η *Θυσία* δεν τηρεί τις ενότητες του χώρου και του χρόνου, που ήταν βασικός κανόνας της αναγεννησιακής δραματουργίας. Όμως αυτό δεν μπορούσε να γίνει εξαιτίας των περιορισμών που επιβάλλει η ίδια η βιβλική παράδοση της ιστορίας: τριήμερη πορεία (= κατάργηση της ενότητας του χρόνου) από το σπίτι του Αβραάμ προς το βουνό (= κατάργηση της ενότητας του χώρου). Αυτές τις δύο ενότητες δεν τις έχει ούτε το ιταλικό πρότυπο.



Ο γραμματολογικός χαρακτήρας της Θυσίας

Επιχειρήματα/αντεπιχειρήματα για τη θεατρικότητα του έργου:

- γ. Η *Θυσία* δεν έχει σκηνικές οδηγίες. Όμως δεν έχει ούτε το ιταλικό πρότυπο. Αλλά η κίνηση των προσώπων δίδεται από ενδείξεις μέσα στους ίδιους τους ρόλους τους. «Δεικτικά στοιχεία».
- δ. Έλλειψη προλόγου και χορικών, ενώ υπάρχουν στο ιταλικό έργο. Bakker – van Gemert: αυτά μπορεί να χάθηκαν κατά την πρώτη φάση της παράδοσης του έργου (πριν το έργο φτάσει στο τυπογραφείο και πριν το 1635, που το διασκεύασε (;) κάποιος Κρητικός). Πάντως το έργο έχει ένα είδος επιλόγου.





Η Θυσία του Αβραάμ

Μία θεωρία για τις συνθήκες παράστασης του έργου και για το κοινό

Μία θεωρία για τις συνθήκες παράστασης του έργου και για το κοινό

- Κατ' αρχάς δεν σώζονται καθόλου ενδείξεις ότι το έργο παίχτηκε στα χρόνια της βενετοκρατίας στην Κρήτη. Ωστόσο οι Bakker – van Gemert διατυπώνουν την εξής ενδιαφέρουσα θεωρία: στους στίχους 1133-1134: «Ας πάμε να δεομέστανε τούτη τη νύκτα όλη / και το ταχύ να κάμωμε τσ' ανάστασης τη σκόλη», αν το «ανάσταση» γραφεί με αρχικό κεφαλαίο, μήπως αυτό σημαίνει ότι το έργο θα παιζόταν την παραμονή του Πάσχα, το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου; Ως αντίβαρο ίσως στο «μοιρολόι της Παναγίας» της Μεγάλης Παρασκευής των Ορθοδόξων.



ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ερωτόκριτος

Εκδόσεις

- Κριτική έκδοση: *Βιτσέντσος Κορνάρος Ερωτόκριτος*, κριτική έκδοση, εισαγωγή, σημειώσεις, γλωσσάριο Στυλιανός Αλεξίου, Αθήνα 1980
- Χρηστική έκδοση: *Βιτσέντζος Κορνάρος Ερωτόκριτος*, επιμέλεια Στυλιανός Αλεξίου, Αθήνα 1985.

Μελέτες

- David Holton, «Μυθιστορία», στον τόμο του ίδιου (επιμ.) *Λογοτεχία και κοινωνία στην Κρήτη της Αναγέννησης*, απόδοση στα ελληνικά: Ναταλία Δεληγιαννάκη, Ηράκλειο 1997.
- David Holton, «Πώς οργανώνεται ο *Ερωτόκριτος*;», στον τόμο του ίδιου *Μελέτες για τον Ερωτόκριτο και άλλα νεοελληνικά κείμενα*, μετάφραση Μαρία Αθανασοπούλου, Αθήνα 2000, σ. 71-86.
- Γ.Κ. Μαυρομάτης, *Το πρότυπο του Ερωτόκριτου*, Ιωάννινα 1982.



ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ερωτόκριτος

Μελέτες (συνέχεια)

- Massimo Peri, *Του πόθου αρρωστημένος. Ιατρική και ποίηση στον Ερωτόκριτο*, μετάφραση Αφροδίτη Αθανασοπούλου, Ηράκλειο 1999.
- Dia M.L. Philippides – D. Holton, *Του κύκλου τα γυρίσματα: ο Ερωτόκριτος σε ηλεκτρονική ανάλυση*. Τόμοι Α' - Δ', Αθήνα 1996
- Ναταλία Δεληγιαννάκη, «Ο διασκελισμός στον *Ερωτόκριτο*», στον τόμο Νάσος Βαγενάς (επιμ.), *Νεοελληνικά μετρικά*, Ρέθυμνο 1991
- Ναταλία Δεληγιαννάκη, «Το χιούμορ του ποιητή στον *Ερωτόκριτο*», στον τόμο *Οι ποιητές του Γ.Π. Σαββίδη*. Αθήνα 1998, σ. 143-160.
- Wim Bakker, «Τα τρία αστέρια της γκιοστρας στον *Ερωτόκριτο*», *Θησαυρίσματα* 30 (2000), 339-378.
- Γ.Π. Σαββίδης, «Πόσο 'θαλασσινός' ήταν ο Βιτσέντζος Κορνάρος;», στον τόμο *Λοιβή εις μνήμην Ανδρέα Γ. Καλοκαιρινού*, Ηράκλειο 1994, σ. 39-50.



ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ερωτόκριτος

Μελέτες (συνέχεια)

- A. S. M. Bot, «Η ύστατη δοκιμασία της Αρετής», *Neograeca Medii Aevi V. Αναδρομικά και Προδρομικά. Approaches to Texts in Early Modern Greek. Papers from the conference Neograeca Medii Aevi V, Exeter College, University of Oxford, September 2000*, edited by Elisabeth Jeffreys and Michael Jeffreys, Oxford 2005, σ. 395-409.
- Μ. Λασιθιωτάκης, «Πετραρχικά μοτίβα στον Ερωτόκριτο», *Θησαυρίσματα* 26 (1996): 143-177.
- Μάρθα Αποσκήτη, «Παρεμβάσεις του ποιητή στον Ερωτόκριτο», στον τόμο της ίδιας *Κρητολογικά. Αναγεννησιακά και νεώτερα*, Αθήνα 2003, σ. 145-152.
- Γιώργος Καλλίνης, «Λειτουργίες του αφηγητή στην αναγεννησιακή ιταλική ποίηση και στον Βιτσέντζο Κορνάρο (με αφορμή τον πρόλογο του Ερωτοκρίτου)», *Ελληνικά* 52 (2002), 295-304.
- Κώστας Ε. Αποστολάκης, «Οπού κατέχει να μιλή: σχετικά με τη ρητορική του Ερωτόκριτου του Κορνάρου», *Πεπραγμένα Θ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, τ. Β1, Ηράκλειο 2004, σ. 133-143.



ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ερωτόκριτος

Αφιέρωμα – πρακτικά συνεδρίων.

- *Ερωτόκριτος, ο ποιητής και η εποχή του.* Αφιέρωμα ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΕΣ, εφημ. *Η Καθημερινή*, Κυριακή 11 Ιουνίου 2000, επιμ. Κωστής Γιούργος.
- *Ερωτόκριτος.* Αφιέρωμα περιοδικού ΔΙΑΒΑΖΩ, ν. 454 (Σεπτέμβριος 2004), επιμ. Βρασίδα Καραλής.
- *Ζητήματα ποιητικής στον Ερωτόκριτο*, επιμ. Στέφανος Κακλαμάνης, Ηράκλειο 2006. [= Πρακτικά του ομότιτλου συνεδρίου, Ηράκλειο – Ρέθυμνο 13-15/11/2003]
- *Ο κόσμος του Ερωτόκριτου και ο Ερωτόκριτος στον κόσμο*, Πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου, Σητεία 31/7-2/8/2009, επιμ. Τασούλα Μ. Μαρκομιχελάκη, Ηράκλειο 2012.



ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η Θυσία του Αβραάμ

Εκδόσεις

- Κριτική έκδοση: *Η Θυσία του Αβραάμ*, κριτική έκδοση W. Bakker – A.F. van Gemert, Ηράκλειο 1996.
- Χρηστική έκδοση: Wim F. Bakker – Arnold F. van Gemert (επιμ.), *Η Θυσία του Αβραάμ*, Ηράκλειο 1998.

Μελέτες

- Ντία Φιλιππίδου, *Η Θυσία του Αβραάμ στον υπολογιστή: λεξιλογικοί πίνακες και υφολογικά σχόλια*, Αθήνα 1986.
- Wim Bakker, «Θρησκευτικό δράμα», στον τόμο D. Holton (επιμ.) *Λογοτεχνία και κοινωνία στην Κρήτη της Αναγέννησης*, απόδοση στα ελληνικά: Ναταλία Δεληγιαννάκη, Ηράκλειο 1997.



ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1. Πηγή: Προσωπικό αρχείο της καθηγήτριας.



Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Αναστασία Μαρκομιχελάκη «Βιτσέντζος Κορνάρος, Η ταύτιση του ποιητή Βιτσέντζου Κορνάρου και εισαγωγικά στη Θυσία του Αβραάμ». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS225/>





Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Ευθυμία Χ. Πέτκου
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2013-14.



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

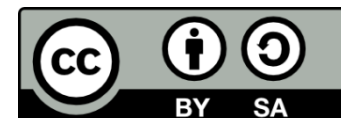


ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

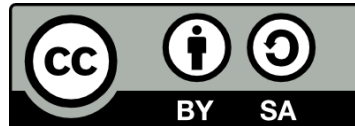


ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

